

Най-скъпоценният плод

Един баща имал трима снове. Един ден ги повикал и им казал:

– Снове мои, ще дам на трима ви по една кесия с жълтици. Вървете по широкия свят и търсете най-скъпоценния плод. Този от вас, който ми го донесе, ще получи половината от богатството ми.

Взели синовете кесиите, сбогували се с баща си и тръгнали на три различни страни да търсят най-скъпоценния плод.

След три години тримата се върнали при баща си.

– Е, – рекъл той, като се обърнал към най-големия си син, – донесе ли ми най-скъпоценния плод?

– Най-скъпоценният плод, тате, трябва да е този, който е най-сладък. Затова ти купих едно весло грозде. От всичките плодове, които ражда нашата земя, гроздето е най-сладкият плод.

– Хубаво си сторил, синко – отговорил бащата, – хубав плод си ми донесъл, сполай ти. Ами ти какъв плод ми носиш? – обърнал се той към средния си син.

– Тате, аз мисля, че най-скъпоценният плод е този, който най-рядко се намира. Затова обходих далечните южни страни и ти купих по малко от всички редки плодове, които не растат по нашите земи. Ето ги, избери си, който ти хареса.

– Добре си направил, сине! Хубави плодове си ми донесъл. Ще си избира от тях.

После се обърнал към най-малкия си син:

– А ти, синко, защо се връщаш с празни ръце?

– Вярно, татко, аз се връщам с празни ръце. Но парите, които ти ми даде, не похарчих за скъпи плодове. Аз се записах, тате, в едно училище. И там учителите и книгите ме учиха цели три години. Плодовете, които набрах, не се виждат, защото те са в сърцето и в ума ми. Мисля, татко, че те също са скъпоценни плодове.

Като чул тези думи, бащата се зарадвал и рекъл:

– Ти си ми донесъл най-скъпите плодове, момчето ми! Ти заслужаваш наградата, защото няма по-скъпи плодове от тия, които знанието дава на човека.

Българска народна приказка

весло – отрязано с пръчките
грозде за по-голяма трайност
сполай ти – благодаря ти

1. Колко години тримата братя търсили по широкия свят най-скъпоценния плод?

☐

една година

☐

две години

☐

три години

2. С какъв скъпоценен плод се върнал всеки от тях? Разкажи.

3. Отбележи вярното продължение на изречението.

Бащата дава обещаната награда на най-малкия си син, защото

☐

той му е най-мил от тримата

☐

той е най-добър и послушен

☐

той най-разумно е похарчил бащините пари

4. Потърси в думите на бащата поуката от приказката и я препиши.

Пипи тръгва на училище

Пипи бързаше за училище. Тя пристигна в луд галоп на двора. Скочи в движение от коня си и го завърза за едно дърво. Отвори вратата на класната стая с такъв трясък, че Томи и Аника, и техните кротки съученици подскочиха от чиновите.

– Привет-мривет! – изрева Пипи и размаха голямата си шапка. – Навреме ли идвам за уморението?

Томи и Аника бяха разказали на своята учителка за новата ученичка, която се казва Пипи Дългото чорапче. А и учителката беше слушала да се говори за Пипи в малкия градец. Понеже беше много мила и добра учителка, реши да направи каквото може, за да се почувства Пипи добре в училището.

Пипи се тръшна на един свободен чин, без никой да ѝ беше разрешил. Но учителката не обърна внимание на нейното нехайно поведение. Само рече любезно:

– Добре дошла в училище, мила Пипи. Надявам се, че тук ще ти хареса и че ще научиш много неща.

– Ами да! Пък аз се надявам, че ще имам коледна ваканция – каза Пипи. – Затова и дойдох. Справедливостта преди всичко!

– Кажу ми първо всичките си имена – помоли я учителката, – за да те запиша.

– Името ми е Пипило-та Виктуалия Транспаранта Ментолка Ефраимова Дългото чорапче. Вещност Пипи е галеното ми име.

– Добре – каза учителката, – тогава и ние ще те наричаме Пипи. Хайде сега да провера твоите знания... Да започнем със смятане. Е, Пипи, можеш ли да ми кажеш колко прави седем и пет?

– Хм, като не знаеш, да не мислиш, че смятам да ти го кажа.
 Децата впериха ужасени очи в Пипи. Учителката обясни, че в училище не се отговаря така. Освен това на учителката не се говори на „ти“...
 – Извинявам се много – промълви разкаяно Пипи, – но не знаех това. Вече няма да правя така.
 – Надявам се – каза учителката, – а сега знай, че седем и пет прави дванайсет.
 – Ето нà! – каза Пипи. – Ето че си го знаела! А тогава защо ме питаш? Ах, каква съм, пак ти говоря на „ти“. Извинявай! – и Пипи се оцупа силно по ухото.
 Учителката се престори, че не забелязва нищо, и продължи изпита.
 – Кажу, Пипи, колко мислиш, че прави осем и четири?
 – Около шейсет и седем – предположи Пипи.
 – Грешиш – каза учителката. – Осем и четири прави дванайсет.
 – Та нали току-що ми каза, че седем и пет прави дванайсет. В края на краищата дори в едно училище трябва да има известен ред!...
 Учителката реши, че засега няма смисъл да учи Пипи да смята, и започна да изпитва другите деца.

Из „Пипи Дългото чорапче“
 Астрид Линдгрен

1. Защо Пипи тръгва на училище според разказаното?
 Отбележи **верния** отговор.

- ☐ за да усвои добри обноски
☐ за да има коледна ваканция
☐ за да се научи да чете и смята

2. Как пристига в училището Пипи?

- ☐ пеша ☐ на кон ☐ с трамвай

3. Кое в държанието на Пипи
 стряска и изумява Томи,
 Аника и съучениците им?

4. Ако искаш да узнаеш къде
 живее Пипи, разчети цифрословицата.

16 9 16 9 // 7 9 3 6 6 // 3 27 3
 3 9 12 1 // 3 9 12 6 11 20 12 1

Другари

Вървели през гората двама другари. Изведнъж насреща им се задала мечка. Единият, цял разтреперан от страх, захвърлил торбата, която носел, и хукнал да бяга. Покатерил се на най-близкото дърво и се спотаил в листака.

Другият, като нямало що да стори, легнал на земята, стиснал очи, престанал да шава и затаил дъх. Мечката дошла до него, подушила го, посумтяла. Помислила, че е умрял, и си отишла.

Когато страшното отминало, онзи, дето бил на дървото, слязъл и рекъл да се пошегува.

– Е, побратиме, какво ти прошепна мечката на ухото?

– Рече ми отсега нататък да не тръгвам на път с човек, който изоставя другаря си в беда.

Българска народна приказка

побратим – верен другар

1. С добър другар и в зло време е весело.
2. Приятел в нужда се познава.
3. Който се бои от мечки, не ходи в гората.

Неволята

Един дървар имал двамина сина-
ве. Всеки път, когато ходел в гората
за дърва, водел по един от тях за по-
мощник.

Веднъж дърварят натъкмил кола-
та и рекъл на синовете си:

– Хайде, момчета, идете сами
този път в гората за дърва, пък аз ще
остана вкъщи да си почина.

Зарадвали се синовете, че им се е
паднал случай да отменят баща си, и
тръгнали да излизат. А по-големият
попитал:

– Тате, ами ако стане нещо с кола-
та, кой ще ни я поправи?

– Не берете грижа – отвърнал ба-
щата, – ако се строши колата, пови-
кайте неволята. Тя ще ви я поправи.

Отишли момчетата в гората и
грабнали секирите. Захванали да се-
кат. На бърза ръка насекли дърва,
натоварили колата и тръгнали към
къщи.

Не щеш ли, насред пътя, като се
спускали по едно нанадолнище, ко-
лата се строшила. Ами сега как ще
откарат колата с дърва до дома? По-
големият се сетил какво им заръчал
баща им на тръгване и завикал, колко-
то му глас държи:

– Неволю-ооо! Неволю-оо, ела да
ни поправиш колата-аа!

– Неволю, ела! Помага-а-а-й! – раз-
викал се и малкият брат.

Викали братята, викали, презракнали от викане,
но неволята я нямало никаква. Започнало да се мръква.
На небето се показала бледата луна.

– Бате, – рекъл по-малкият брат, – то се видя, че тая
неволя няма да дойде. Кой я знае къде се е запяляла.
Я хайде сами да си поправим колата!

Разбързали се момчетата. Намерили сух дрян, отсекли го
и поправили колата. После се прибрали по живо, по здраво
вкъщи. Догето разтоварвали дървата, разказали на баща си
какво се е случило.

Старият им баща се усмихнал и рекъл:

– Ех, момчета, напразно сте я викали и търсили. Ами че тя, нево-
лята, през цялото време е била при вас. Че кой друг, ако не тя, е помогнала
да поправите колата.

Българска народна приказка

неволя – трудно положение, беда

1. От кое изречение в приказката става ясно, че синовете
обичат баща си и са загрижени за него? Препиши го.

2. На какво искал да научи синовете си дърварят?
Запиши **неверния** отговор. ☐

1. Да не се предават пред трудностите в живота.

2. Да разчитат преди всичко на себе си, на собствения си ум и сила.

3. В случай на беда да викат на помощ неволята.

3. Коя от народните мъдрости **не е** подходяща за приказката?
Отбележи.

- ☐ Който няма воля, всичко му е неволя.
☐ Помогни си сам, за да ти помогнат и другите.
☐ С труд и упоритост всичко се постига.

Който не работи, не трябва да яде

В едно село расла хубава мома Богданка. Тя била едничка на баща и майка и била много галена.

Почнали да идват оттук-оттам да я искат за снаха. Майка ѝ на всички казвала: „Наша Богданка не е научена да работи.“ Щом чуели това, всички си отивали.

Веднъж дошъл един старец и казал:

– Чух, че имате хубава мома, дойдох да я искам за снаха.

Майката и на него отговорила:

– Наша Богданка е галена. Тя нищо не знае да работи.

– Нищо – рекъл старецът, – у нас никой никого не кара да работи. Който иска работи, който не иска – така си сеги.

След седмица-две направили сватбата. На другия ден всички се заловили за работа. Само невестата седяла и нищо не похващала.

Събрали се за обед. Невестата седяла настрана и чакала да я поканят. Другите снахи донесли гозбата. Сложили пред свекъра голяма пита. Той я разчупил на толкова парчета, колкото души били на трапезата.

– А на невестата? – рекла свекървата.

– Тя не е гладна. Когато човек не работи, не огладнява.

Следобед всички пак започнали работа. Невестата седяла и нищо не похващала.

Събрали се да вечерят. Сложили пита пред свекъра. Старецът пак я разчупил на толкова парчета, колкото души били на трапезата.

– А на Богданка? – запитала свекървата.

– Тя не е гладна. Който не

работи, не огладнява.

Вечеряли, поприказвали кой какво ще работи на другия ден, пък легнали и скоро заспали.

Легнала и невестата. Но гладни очи заспиват ли? Едвам дочакала да съмне. Станала тихичко, измила си очите, издоила кравите, изкарала телците, премела двора...

Станали и другите. Като видели какво е направила невестата, спогледали се и се усмихнали.

На обед невестата сложила трапезата и седнала наред с другите. Старецът разчупил питата, подал най-голямото парче на Богданка и рекъл:

– Ти, невесто, днес работи най-много! Ето и на тебе от питата.

Изминали се седмица-две. Невестата по цял ден шетала. На третата седмица майка ѝ и татко ѝ дошли на гости. Невестата припнала да ги посрещне. Отворила портите и извикала:

– Мамо! Тате! Слизайте по-скоро от колата и се захващайте за работа! Тука не е като у нас... Тук, който не работи, не му дават да яде!

Българска народна приказка

трапеза – маса, наредена за хранене

1. Каква мома била Богданка?

- ☐ хубава ☐ работна
☐ галена ☐ мързелива

2. Защо който не работи, не трябва да яде?

3. Къде най-точно е изказана поуката от приказката? Избери **верния** отговор.

- ☐ в думите на Богданка
☐ в заглавието
☐ в думите на свекъра

4. Кой преобразява Богданка в пъргавя и работна невеста?

- ☐ свекърът ☐ гладът ☐ желанието да е като другите снахи

5. Разкажи приказката от името на галената Богданка.

Елен и сърне

В красивата стара гора на една далечна планина живеело стадо елени и сърни. Предвождал ги един стар, престар елен – много преживял и много видял. Той знаел всички пътеки из планината и всички места, където ловците залагали капани и копаели трапове, за да залавят в тях живи сърни.

Един ден ловци обградили стадото. Уплашените сърни и малките сърнета хукнали да се спасяват. Водел ги опитният елен. Успели да избягат и еленът ги повел по една тайна пътека навътре в планината.

Не щеш ли, пред водача запъхтяно изтичало малко сърне:

– Стой, дядо! Не тръгвай по тази пътека, защото вчера ловците са направили на нея дълбок трап. Снощи за малко да падна вътре!

– Я мълчи, вчерашно сърне! Ти ли ще учиш дядо си? Толкова пъти съм минавал оттук – трапове няма!

Стадото продължило по пътеката и след малко се чул рев – еленът водач и първите сърни паднали в трапа.

Тогава еленът извикал:

– Бягайте бързо! Сега ще дойдат ловците! И занаят не слушайте само старите, а и тези, които са патили! Ако бях послушал сърненцето, щях да поживея още! Бягайте!

Така малкото сърне спасило стадото.

Българска народна приказка

Не питай старило, а патило.

1. С какво старият елен е заслужил да бъде водач на стадото?
Отбележи **неверния отговор**.

- ☐ бил най-силен от всички
- ☐ бил много преживял и видял
- ☐ познавал добре всички планински пътеки, както и хитрините на ловците

Мистър Крокотак

Мистър Крокотак беше много необикновено животно. От едната страна беше котак, а от другата – крокодил. Той беше единственото такова животно в света и живееше сам-самичък в една малка пещера в Африка, където никой не можеше да го намери.

– Не се ли чувстваш много самотен? – попита го Луната.

– Съвсем не! – отговори мистър Крокотак.

– Струва ми се, че се чувстваш – каза Луната, – щом като няма кой да те целуне за „лека нощ“.

– Нищо подобно!... Аз съм единственото същество в целия свят, което винаги има кой да го целуне за „лека нощ“. Виж, сега ще ти покажа! – И той се сви на кравай и се целуна за „лека нощ“.

– Лека нощ, драги Кроки! – каза котешкият му край. – Пожелавам ти добър сън!

– Лека нощ, мое миличко коленце! – отвърна крокодилският му край. – Приятни сънища!

– Гледай ти! – учуди се Луната. – Май че съвсем не е лошо да бъдеш Крокотак!

– Разбира се! – отвърна мистър Крокотак. – Само че това си има и своите неприятни страни.

– Какви са те? – попита Луната.

– Ами когато вървя напред – отвърна мистър Крокотак, – задният ми край трябва да върви назад. А когато вървя напред със задния си край, предницата трябва да върви назад. Понякога съвсем не ми е ясно дали се връщам, или отивам.

– Аха, разбирам – каза Луната. – А сега слушай, искаш ли да ми сториш една добрина? В Англия има едно много лошо куче, което вечно гони котките. Ако някоя нощ отидеш при него и му покажеш котешкия си край, то сигурно ще те подгони. Тогава ти се обърни и го изплаши с крокодилския си край. Сигурно след това вече няма да гони котките.

– Дадено! – съгласи се мистър Крокотак. – Ей сега ще оправя това!

Той отиде в Англия, а Луната огря ярко задния двор на съседите на кучето Бъч. Мистър Крокотак легна с крокодилския си край в сянката на едно дърво. Котешкият му край остана да се вижда под лунната светлина.

Щом на Бъч му се стори, че забелязва котенце, той изляя, скочи през оградата и се нахвърли върху му. Ала какъв беше неговият ужас, когато вместо малко котенце видя, че пред него стои един крокодил, и то страшно разярен.

Горкият Бъч хукна да бяга и си пое дъх чак като се намери на сигурно място – кошницата, в която спеше в кухнята...

Ох, колко се смяха Луната и мистър Крокотак!...

Из „Небивалици“
Доналд Бисет

1. Кой е мистър Крокотак? Опиши как изглежда.

2. Избери **най-вярното** според думите на героя.

Да си мистър Крокотак е хубаво, защото

☐ никога не си самотен

☐ можеш да си говориш с Луната

☐ винаги има кой да те целуне за „Лека нощ!“

3. Къде живее мистър Крокотак? Избери **верния** отговор.

☐ в задния двор на съседите на кучето Бъч в Англия

☐ в малка пещера в Африка

☐ на Луната

Лошата дума

Закачило се едно мече в гъсти трънливи храсти. Минал един гървар. Извадил мечето от трънака.

Видяла го мечката. Рекла му:

– Жив да си, човече! Голямо добро ми направи.

Сприятелили се мечката и гърварят. Почнали често да се срещат. Една вечер гърварят замръкнал в гората. Нямаło де да спи. Влязъл в мечата дупка. Мечката го нагостила. На сутринта гърварят си тръгнал. Мечката му рекла:

– Прощавай, побратиме, че не можах да те нагостя, както трябва!

– Не се ядосвай, Мецано – отговорил гърварят. – Много добре прекарах. Едно само не ти харесвам. Миришеш лошо.

Домъчняло на мечката. Рекла му:

– Вземи брагвата и ме удари по главата.

Дърварят вдигнал брагвата и я ударил полєка.

– По-силно, по-силно! – рекла мечката.

Дърварят я ударил по-силно. Потекла кръв. Ала мечката нищо не казала.

Минали години. Веднъж гърварят пак попаднал до мечата дупка. Мечката го посрещнала и го нагостила. На тръгване гърварят рекъл:

– Какво стана, Мецо, с раната?

– Коя рана? – попитала мечката.

– Дето ме ударих по главата.

– Е-е, тя ме боля, преболя, зарасна и съвсем я забравих. Ала думата, дето тогава ми рече, никога няма да я забравя.

Българска народна приказка

1. Коя народна мъдрост най-точно изразява поуката от приказката?

☐

Блага дума железни врати отваря.

☐

Дълбока рана заздравява – лоша дума не се забравя.

☐

Казана дума, хвърлен камък.

☐

Дума стрела не е, пък в сърце се забива.

2. Какво довело до приятелството на дърваря и мечката?

☐

дърварят често срещал мечката в гората

☐

мечката не се бояла от хората

☐

дърварят избавил малкото ѝ мече от беда

Две сестри

Нощ преди Нова година. Земята е покрита с бяла снежна покривка. Горе на небето трепкат звездите, а долу блести снегът. Светло е като денем...

Към полунощ, малко преди да удари дванадесетият час, накрай селото излезе престаряла жена. Тя беше висока, суха и презърбена. За да не падне от слабост, подпираше се с патеричка. Облечена беше в гриви. От забрадката ѝ се подаваха кичури бели коси.

Тя крачеше, спираше се от време на време и се взираше напред, сякаш очакваше да види някого. След миг нещо профуча над нея... На близкото дърво кацна бухал.

– Буху! Буху! – провикна се бухалът. – Какво? Заминаваш ли? Заминаваш ли?

– Заминавам – отвърна му бабичката. А после попита: – Къде е сестра ми? Иде ли вече? Видя ли я?

– Иде! – избухука бухалът. – Погледни напред. Ей я там, хе-е-е!...

Бабичката спря. Срецу нея профуча шейна, возена от два буйни елена. В шейната седеше млада, хубава жена. На главата ѝ светеше корона. Златошитата шуба загръщаше русите ѝ коси. Жената съзря бабичката и гръпна юздите на елените. Шейната спря.

– Коя си ти? – попита младата жена, като изгледа зачудено бабичката.
– Аз съм тази, която ти ще бъдеш след дванадесет месеца – тихо отвърна бабичката, като гледеше в очите царицата.

– Ах, сестро, мила сестро! – извика младата жена – Ти ли си? Колко си остаряла, сестрице!

– Не се чуди! И ти ще остарееш като мене – отвърна бабичката. – Лани и аз бях като тебе... Но на земята има толкова злощастни хора. Всички чакаха помощ от мене... За цената на короната си купих хляб на бедните. Затова на главата ми е тази проста кърпа. Облякох голите с царската си греха – и ето ме в групи. Избърсах сълзите им с русите си коси – и косите ми от скръб побеляха. Сега съм бедна и стара... Върви, сестрице! Бързай! Отнеси радост на хората. Хиляди те чакат...

– Буху! Буху! – провикна се пак бухалът. – Да вървим ли вече?

– Да вървим! – отвърна бабичката и закрета из дълбокия сняг.

А младата вдигна пак юздата.

– Довиждане, сестро! – извика тя.

Елените полетяха напред и шейната потъна в бялата нощ.

Скоро откъм селото екнаха радостни гласове. Там децата посрещаха със сурвакници в ръце светла гостенка – Новата година.

Георги Райчев

закрета – тръгна бавно, с мъка
лани – миналата година

1.

Кои са двете сестри? Отбележи верния отговор.

- ☐ Зимата и Пролетта
- ☐ Старата и Новата година
- ☐ Зората и Нощта

2.

Защо по-голямата сестра изглежда така? Избери вярното.

- ☐ защото е живяла много години
- ☐ защото е раздала всичко на бедните и нещастните
- ☐ защото е мислела само за себе си

3.

Кой е спътник и помощник на Старата година?

- ☐ елените
- ☐ бухалът
- ☐ патеричката

Царкинята върху граховото зърно

Имаше някога един царски син, който искаше да се ожени за царкиня, само че истинска. И тъй, той пропътува целия свят, но не можа да я намери. Наистина царкини имаше много, но дали бяха истински – това той не можа да узнае. Ето защо се върна съвсем натъжен вкъщи, с празни ръце.

Една вечер се появи ужасна буря: засвяткаха мълнии, затресяха гръмотевици, заваля дъжд като из ведро – просто да умреш от страх.

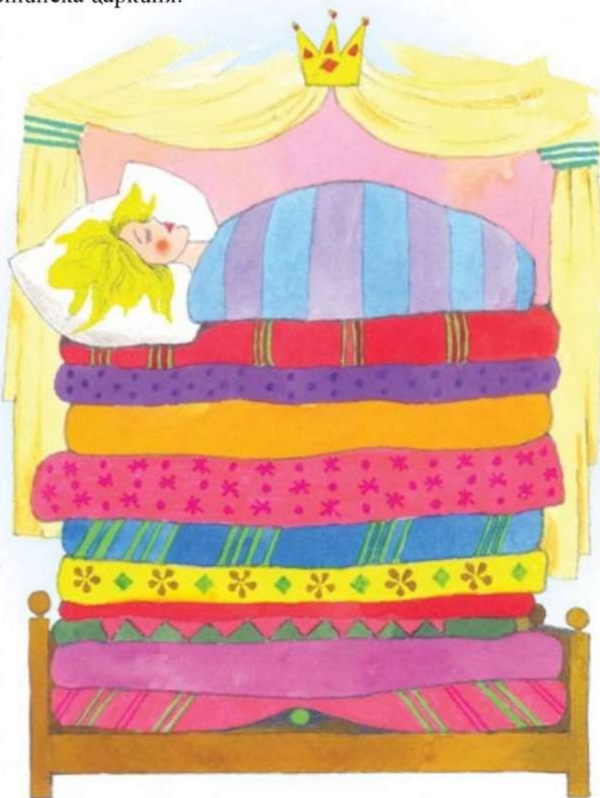
Изведнъж на градските врати се похлопа и старият цар излезе да отвори. Пред вратите стоеше една девойка. Боже мой, на какво приличаше тя! От косите ѝ дрехите ѝ течеше вода, обувките ѝ бяха прогизнали, но тя уверяваше, че била истинска царкиня.

„Добре, ние скоро ще узнаем това!“ – помисли си старата царица. И без да каже нещо, тя отиде в спалнята, сне от леглото всички дюшеци и възглавници и сложи на дъските едно грахово зърно. Върху граховото зърно тя нареди двайсет дюшека и върху тях още двайсет пухени завивки.

И така върху тая постеля сложиха царкинята да спи.

На сутринта я попитаха как е прекарала нощта.

– Ах, много лошо! – рече царкинята. – Цяла нощ почти не можах да затворя очи! Кой знае какво

имаше в леглото! Аз лежах върху нещо тъй твърдо, че цялото ми тяло сега е в синини. Ужасна нощ!

Веднага на всички стана ясно, че тя е истинска царкиня. Тя беше усетила граховото зърно през двайсет дюшека и двайсет пухени завивки. Тъй нежна можеше да бъде само една истинска царкиня.

И царският син се ожени за нея. Сега той знаеше, че взема истинска царкиня. А граховото зърно изпратиха в музея, където може да се види и днес, ако само някой не го е взел.

Да, това не е приказка, а истинска история!

Ханс Кристиан Андерсен

ведро – дървен съд за вода
вали дъжд като из ведро – вали пороен дъжд

1. Кой помага на царския син да намери истинска царкиня?

- ☐ бурята
- ☐ старата царица
- ☐ царят

2. Опиши устно:

- картината на разразилата се буря
- как изглежда девойката, дошла да търси подслон от бурята

3. Оцвети думите, които показват качествата на царицата майка.

☐ гостоприемна	☐ съобразителна	☐ умна
☐ досетлива	☐ приказлива	☐ грижовна майка

4. Кои качества на девойката я издават, че е истинска царкиня? Отбележи и допиши.

☐ уплашена	☐ чувствителна	☐ превзета
☐ изнежена	☐ капризна	☐ горделива

Сънят на врабчето

Едно врабче си спяло сладко в гнездото и сънувало чуден сън: около него един куп пилци в най-светла премяна. Човките им били от злато, а перата им ставали ту зелени, ту червени. Като ги гледало, врабченцето тежко въздъхнало:

– Колко е бедна и сиромашка моята премяна!

Щом изрекло това, и изведнъж му изникнали шарени перца. Врабчето заподскачало от клонче на клонче и не могло да се нарадва. То оглеждало своята пъстра премяна и се чудело на хубостта ѝ. Но още не се нарадвало, и страшна беда се стоварила на главата му: една змия рипнала пред него и за малко да го налапа. Побягнало уплашеното врабче и ето друга беда – един ловец, като го видял толкова хубаво, скочил да го улови. Врабчето се разплакало и занареждало:

– Ох, горкото аз! Напразно се радвах! Защо не си останах с моите сиви простишки перца?! С тях ми беше спокойно в гнездото!

Събудило се врабчето, огледало се наоколо и като видяло, че е в гнездото си и че всичко е било само насън, заподскачало радостно.

Българска народна приказка

*Разкажете за какво
мечтае врабчето.*

*Защо врабчето се отказва от своята мечта?
Прочетете правилния отговор.*

- А) защото шарените перца не му харесват
- Б) защото не иска да е красиво
- В) защото пъстрият цвят привлича враговете му

Карнавал

Направиха ми фенерче от диня – толкова хубаво, толкова шарено, каквото още никой не беше виждал в махалата. Едва дочаках да притъмнее, за да го запала и да изляза навън. Ефектът сред децата, както очаквах, беше огромен. Някой предложи да обиколим и съседните квартали, а на мен, който знае как, ми хрумна странна идея – да направим карнавално шествие. Всеки трябваше да се маскира с каквото намери вкъщи. Речено – сторено! След малко настана истинска суматоха. От всички комшийски къщи се разнесоха виковете на сърдити майки и баби:

– Какво сте облекли? На какво приличате?

Но нищо не можеше да ни спре.

Скоро пред нашата врата се явиха десетина деца в странни облекла.

Аз бях намерила булчинската рокля на баба си и бях обула обуца с високи токове.

С диненото фенерче в ръка поведох странното шествие, съпровождано от виковете и смеховете. Но в една от съседните улици се появиха големи момчета, които започнаха да ни замерят. Ние се разбягахме, аз изгървах фенерчето, което мигом се разчупи, и в безпорядък се прибрахме по домовете си.

Карнавалът приключи безславно, но преобличането в чужди дрехи ми достави голямо удоволствие. Заедно с приятелите ми от махалата започнахме да мислим какъв друг повод да намерим, за да го повторим.

Леда Милева

Как изглежда фенерчето от диня?
Досещате ли се как се прави то?
Как се забавляват децата? Как са облечени?
Какво мислят възрастните за детския карнавал?
Защо той завършва безславно?

Старият щърк

Стотици щъркели се бяха събрали. Старият щърк им говореше:

– Време е вече, деца, време е да се лети на юг. Днес ще трябва да пътувате. Свиках ви сега да си изберете водач и да се сбогуваме.

Щъркелите се размърдаха изведнъж. Чуха се учудени викове:

– Какъв водач! Нали си имаме! Ти си ни водил досега, ти ще ни водиш пак. Не искаме друг водач!

Старият щърк поклати глава и кротко отвърна:

– Не, аз няма да ви водя вече. Аз ще остана тук. Стар съм вече, деца, и не мога. Не мога да летя с вас.

– Ние ще те носим, ние няма да те оставим! – викаха най-младите.

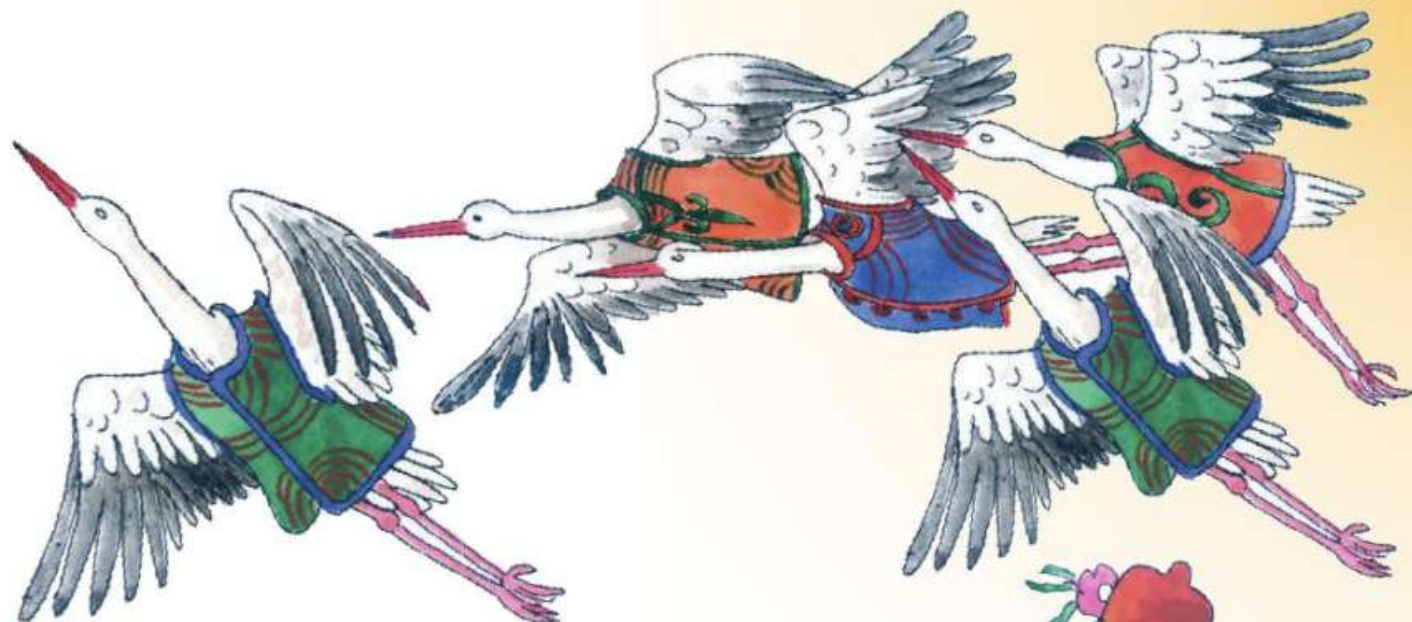
– Не, не, мои мили – усмихна се старият щърк, – не можете да ме носите вие. Тук ще си остана.

Натъжиха се сърцата на младите щъркели. Как ще го оставят тук в студа, в дъжда, самичък? Но той отново се усмихна и подзе:

– Не ме жалете, не мислете за мене – така ми е по-добре. Тук искам да остана. Че няма по-хубава земя от тая, дето съм виждал слънцето за пръв път.

Няма по-хубаво гнездо от онова гнездо, в което се излюпих и в което отгледах моите млади рожби. Тук аз знам всеки дол, всяка локва. Разбирам езика на хората и ги обикнах и те ме обичат като свой. Защо се връщам всяка пролет?... Защо ще се върнете и вие пак насам, щом повече топлият вятър?... Ще видите вие много страни, много поля и реки, морета и

планини и ще разберете. Ще разберете, че никъде дъгата не е тъй хубава, както тука; че никъде песента на шурците не е тъй радостна; че никъде димът на комините не е тъй топъл, както там, дето си пазил с крила малките си. Сега тръгвайте вече и добър ви път на юг!

Наведоха глави птиците и мълчаливо се сбогуваха. След малко се чу пърхане на стотици криле. Ятото бавно се издигна.

Константин Константинов

През кой сезон се събират щъркелите?

За какво се подготвят? Защо не могат да останат в родината си?

Кой е техният водач? Защо той не иска да отлети с тях?

Как се чувстват младите щъркели? Какво предлагат те? Защо?

Какво разказва за своята родина старият щърк?

Прочетете и изберете изречения, които да запомните.

Как хората изразяват своята обич към родината?

Прочетете откъсите от стихотворенията.

Научете ги наизуст.

Обичам те, земя голяма,
тъй, както си обичам мама,
тук мила ми е всяка птица
и всяка мъничка тревица.

Младен Исаев

Дали защото обич в мен прелива —
от красотата ти съм удивен,
или защото много си красива,
затуй прелива толкоз обич в мен?

Пеньо Пенев

Кои други стихотворения за България знаете? Рецитирайте ги.

Фасул и трън

Поникнал фасул в градината, поникнал и трън до него.

– Добре ще ми бъде! – рекъл си фасулът. – Ето един здрав и як съсед, на когото мога да разчитам в нужда.

Всички считат тръна за лош, но нали лошотията си е негова?

Той ще си бъде, какъвто си е, аз ще бъда, какъвто съм си, а ще живеем като приятели. Неговото – негово, моето – мое.

– Добро утро, Трънче!

– Добро утро, Фасулче!

– И така, ние сме съседи. Мисля, че ще ти бъде приятно

да си живеем не само като съседи, а и като приятели.

– О, разбира се, разбира се! Много даже ми е приятно. Можеш напълно да ми се довериш и да се облегнеш на мене. Ти си нежен, а аз съм як. На главата си ще те нося.

След този разговор полека-лека те почнали да се приближават. Фасулът пуснал клонките си и се оплел около тръна. От своя страна и трънът разперил своите клонки и се наkitил с острите си бодли.

Една утрин градинарката влязла в градината и за нещастие, се набола на тръна.

– Я – рекла тя. – Какво търси този трън тука?!

При това дръпнала тръна да го изхвърли, но заедно с него изскубнала и фасула, който бил оплетен около тръна. Изхвърлила ги далече от градината.

– Нещастен аз! – извикал фасулът. – Защо ми трябваше да ставам приятел със злосторник?!

Дядо Благо (Стоян Русев)

*Защо фасулът се сприятелява със своя съсед?
Знае ли, че трънът е лош?
Защо градинарката отскубва тръна?
Какво се случва с фасула?*

Прочетете пословиците.

Коя е подходяща за край на баснята?

С какъвто се сдружиш, такъв ставаш.

С добър приятел далеч се стига.

Кокиче

Кокичето, теменужката и лалето живели едно време в една къщица сред гората. Те били сестри. А минзухарът им бил брат. От всички най-пъргаво и ранобудно било кокичето. Щом започвала зимата, то викало:

– Ох, кога ще дойде пролет! Кога ще се стопи снегът, да изляза навън и да видя слънцето!

Не му се стояло вкъщи. А колибката им била от пръст. Отгоре лежали дебели снежни преспи. Кокичето искало да подаде глава навън. То току подканяло сестриците си:

– Хайде да излезем за малко навън! Как не ви се стяга душата тук!

Теменужката казвала:

– Не ми се излиза още, сестрице. Спи ми се. Рано е. Да почакаме щъркелите. Когато ги видим над гората, ще излезем.

А лалето казвало:

– Какво ли пък ще правите, като излезете? Я стойте тук на топло. Аз не искам, докато не се раззелени хубаво гората.

Тогава кокичето помолило брата си:

– Минзухарче, братче, изведи ме навън от колибата. Слънце ми се иска!

Минзухарът обичал много сестрицата си, но се боял да не я сполети зло, ако я изведе, та рекъл:

– Почакай още, сестрице! Зъл вятър върлува из горите. Кого къде види, обръща го на лед. Страх ме е, че и нас ще вледени, ако ни срещне. Да почакаме.

Ала на кокичето не се чакало. На другата заран то видяло, че отвън грее слънце и снегът почва да се топи.

– Време е – рекло си то.

И додето брат му и сестрите му спели, то излязло из колибата... Изминало гората, стигнало до едно поле. А полето – цяло в сняг. Кокичето се сепнало и рекло да се върне. Ала изгубило пътя. Накъде сега? Лутало се, лутало се, та цял ден.

А сестрите и братът чакали кокичето да се върне. Но то не се връщало. Смрачило се съвсем. Тогава те си рекли:

– Хайде да потърсим сестрицата си. Кой знае къде се е изгубила...

На сутринта минзухарът излязъл да търси сестричката си.

Николай Райнов

Кои са сестричките? А кой е техният брат? Какво иска кокичето? Защо другите го спират? Какво му казват? Къде отива кокичето? Защо не се завръща? Кой тръгва след него? Защо? Кои са двете цветя, които първи поникват в ранна пролет?

Момиче мъничко

– Мари момиче мъничко,
що си ми толкоз хубаво,
от небе ли си паднало,
или от земя никнало?
– Не съм от небе паднало,
нито съм от земя никнало –

и мен ме е майка родила,
с прясно ме мляко поила,
с бистра ме вода къпала,
под звезди люлка вързала,
силни са ветрове духали,
та ме във люлка люлели.

Българска народна песен

*Как момичето обяснява своята хубост?
Как е расло то?*

Народните песни имат текст и музика. Пеят ги народни певци. Текстът им е с форма на стихотворение. Не се знае кой ги е писал, защото всеки певец добавя нещо ново към песента или я променя.

Костенурка

Костенурката си носи къщичка на гърба. С нея отива където си иска, спи където си иска. Не бърза да се връща вкъщи като нас!

Щом се мръкне, костенурката се скрива в къщичката си и спи. А щом изгрее слънце, къщичката се стопля и костенурката разбира, че е ден, и си показва главичката. Гледа с хубавите си очи и се радва на зелената трева и на цветята.

Костенурката върви много бавно, защото къщичката ѝ тежи. А ние тичаме и я настигаме. И Шаро се спуща изведнъж отгоре ѝ. Но тя бързо си скрива главичката. Шаро чака пак да я покаже. Щом я покаже, той се спуска и лае. Тя пак се скрива. Шаро се обиди и седна настрана върху опашката си. Костенурката се показва полекичка. Шаро не мръдна от мястото си. Тя се огледа и тръгна бавно по зелената трева.

Шаро се призна за победен!

Дора Габе

Как се чувства костенурката в своя дом?

Прочетете, разкажете.

Какво се опитва да направи кучето?

Защо не успява? Как се чувства?

Удобна ли е къщичката на костенурката?

Прочетете правилния отговор.

А) Не, защото е тежка.

Б) Да, защото я защитава от нападение.

В) Да, защото е просторна.

Мама знае пътя

В оная гора живееше една Дива гъска.

Веднъж Дивата гъска поиска да покаже на своите гъсчета най-красивото нещо в гората – водните лилии. Беше ги видяла, летейки над синьото езеро. Но гъсчетата още се учеха да плуват из локвите. А да летят, дори не бяха опитвали. Затова тя ги поведе през шубраците.

Вървяха, вървяха и стигнаха до Стария орех.

– Наблизо ли са водните лилии? – попита го Дивата гъска.

– Неее – пошушна Стария орех, който виждаше отвисоко.

А гъсчетата учудено погледнаха майка си.

– Мама знае пътя – кимна тя и продължиха.

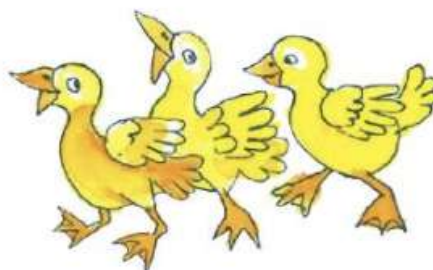
Вървяха, вървяха и стигнаха до Рекичката.

– Тук ли са водните лилии? – зарадваха се гъсчетата.

– Неее – избълбука Рекичката.

А гъсчетата с укор погледнаха майка си.

– Мама знае пътя – рече тя и ги побутна във водата, за да преплуват на другия бряг.

Вървяха, вървяха и внезапно в храсталака припламна лисича опашка.

– Нагоре! – изкряха Дивата гъска...

И гъсочетата изхвърчаха от страх!

Докато описваха първия си кръг над Оная гора, съзряха долу синьото езеро. И в него цъфтеше най-красивото нещо на света!

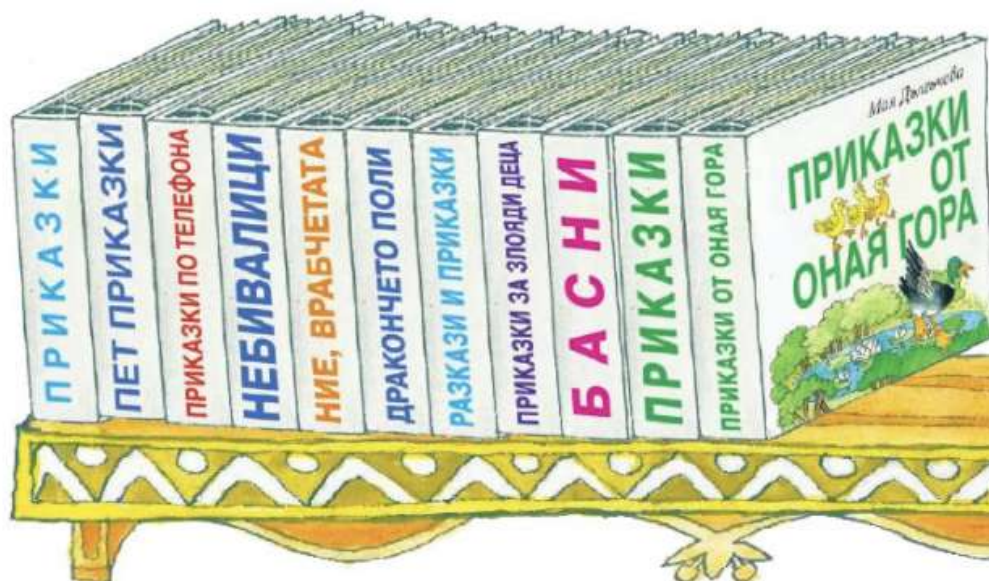
– Водните лилии – изохка отмаляла Дивата гъска.

Мама знае пътя!

Мая Дългъчева

Кое е най-красивото нещо в оная гора? Къде се намира? По какъв начин е най-лесно да се стигне до него? Защо на гъсочетата им е трудно? Как могат да се движат те? Майката знае ли пътя? Открийте повторението. На какво иска тя да научи своите малки? Кой е най-краткият път? Как гъсочетата правят своя първи полет? Щастливи ли са птиците, когато могат да летят? Кой епизод в текста ви харесва най-много? Прочетете го.

Най-хубавото птиче

Едно време и птиците пращали децата си да учат също като хората. Те си имали свои училища. Там малките птичета се учили как да хвъркат по-бързо, как да си намират храна, как да си вият гнезда – и всичко, каквото им трябвало в живота.

Една лястовичка и една врана живеели наблизо – били съседки. Веднъж лястовицата видяла, че враната бърза нанякъде.

– Накъде си се разбързала така, съседке? – попитала я лястовицата.

– Ох, остави се, съседке! – рекла загрижено враната. – Бързам за училище, храна да отнеса на вранчето си.

– Почакай, съседке – примолила се лястовичката. – Ела да ти дам да отнесеш храна и на моето лястовиче – бърза работа имам, не мога да я оставя.

Враната се съгласила. Изнесла лястовичката храната, дала ѝ я.

– Ами какво е твоето птиче? – попитала враната. – Не го знам, по какво ще го позная?

– Не бой се – отвърнала лястовицата, – ще го познаеш. Гледай, което птиче е най-хубавото, то е моето!

Хвъркнала враната, изгубила се; отишла на училището. Минало така доста време – ето ти я, връща се пак. Посреща я лястовичката, пита я:

– Е, какво стана, съседке? Даде ли храна и на моето лястовиче?

– Ох, сестричке лястовичке, не знам какво да ти кажа – отвърнала враната загрижено. – Послушай какво нещо се случи: отивам аз на училището, нахраних моето вранче и взех да търся твоето лястовиче. Ти нали ми каза да търся най-хубавото и което е най-хубаво, на него да дам храната. Гледах, сестро, гледах, изгледах всичките птичета, но от моето по-хубаво не видях. И взех, че дадох на него и твоята храна.

Георги Райчев

Каква е молбата на лястовичката?

Как я изпълнява враната? Защо? Кое птиче е най-хубаво?

Излет

Драги ми Смахурко,
Великден се мина. Майско слънце грейна
и заскача лудо моята дружина.

– На излет, на излет горе в планината!
Че там са по-сладки смехът и играта!

Баба Цоцолана тоя зов подхвана и рече засмяна:

– Прави са моите юнаци. Сред планински въздух
човек подмладява. Пригответе всички излетски
премени! Утре заран рано елате при мене!

Ядене ще вземем и път ще поемем към планината.

– Бабо, да си жива! – викнаха децата.

На сутринта рано тръгнахме с песен. Отначало
пътят бе равен и лесен. Лъхаше ни вятър, пееха ни птички.
И леко, и бодро подскачахме всички...

Вървахме, вървахме и стръмна пътека отстрани
поехме. Но скала висока пътя ни препречи.

Баба Цоцолана се спря и рече:

– Тука ще остана. Който сили има, нека да се качи...

Патилана Дана, Гана, аз и Панчо качихме се тозчас горе на
скалата. Оттам Дана хвърли въжето на баба. Тя се върза здраво.
С две ръце го хвана. Дръпнахме въжето и викнахме гръмко:

– Хайде, хайде, бабо! Напъни се и ще се изкачиш!

Ала нито стъпка баба не прекрачи.

– Не мога, не мога! – вика и не мърда...

Патиланчо Панчо тогаз чудо стори. Зад баба той скочи и викна високо:

– Гущер, гущер, бабо! Лази из тревата! Бягай на скалата!

И за миг чак горе баба се намери. И към върха хукна като младо яре. Със голяма мъка стигнахме я горе. Аз ѝ заговорих:

– Право казваш, бабо! Тука планината чудесии прави. Млади подлудява, стари подмладява.

Прихна да се смее цялата дружина. И в смях и закачки разходката мина. Ядохме, играхме, пяхме и се смяхме и по късна вечер в града се прибрахме.

Поздрав най-сърдечен, драги ми Смахурко!

Твой приятел вечен:

Патиланчо Данчо

*Ран Босилек,
из „Патиланско училище“*

Защо баба Цоцолана се съгласява да тръгне с децата на излет? Как се чувстват всички по пътя към планината? Какво ги спира? Как децата се опитват да изтеглят баба Цоцолана? Защо не успяват? Каква хитрост измисля Панчо? Как завършва историята? Защо героите са наречени Патиланци?

Книга и сладолед

Ако книгите бяха сладоледи, щях да ги изям с кориците като вафлени фунийки. Това каза момчето, на което никак не му се четеше, и захвърли книгата на леглото. И заспа.

Тогава книгата направи едно малко чудо (това книгите го могат) и се вмъкна в съня на момчето. И виж ти – страниците ѝ сладоледени, а корицата – вафлена. И върху всяка страница буквите ѝ – шоколадени трохи. Прочитах страницата и те се стопяват в устата ти. Така насън момчето изблиза (прочете) 14 сметанови страници с шоколад и си гризна от корицата. Книгата много му се услади. Като се събуди, тя си беше пак цяла. Отвори я и продължи да чете, а в устата си още усещаше вкуса на сладолед.

Пък и историята вътре беше за една сладоледена книга и момчето, което... Знаете я, нали?

Георги Господинов

Кой е литературният герой? Защо той мечтае за книги от сладолед? Какво сънува?

Харесва ли ви сънят на героя? Измислете подобна история. От какво друго може да са книгите? Забавно ли е съчиняването?

*Прочетете мъдростите и ги научете наизуст.
Къща без книги е като стая без прозорци.
Книгата е като градина, която носиш със себе си.*

Направете проект на книга, в която да подредите своите съчинения.

